

Przedmowa

Apelacja uważana jest za najtrudniejsze pismo procesowe prokuratora, jako oskarżyciela publicznego, ale pogląd ten odnieść należy również do apelacji sporządzanej przez innych przedstawicieli zawodów prawnych – adwokata lub radcy prawnego. Świadczyć może o tym m.in. stwierdzenie adw. dr. *K. Łojewskiego*, autora popularnego opracowania poświęconego sporządzaniu apelacji karnej (*K. Łojewski, Apelacja karna*, Warszawa 2005), że prawidłowo sporządzona apelacja, przez którykolwiek z uprawnionych podmiotów jest najlepszym i w zasadzie niezawodnym sprawdzianem poziomu zawodowego autora tego środka odwoławczego.

Dostępne publikacje z zakresu konstruowania apelacji karnej, zawierające praktyczne wskazówki, pisane są niemal wyłącznie z perspektywy adwokata – obrońcy i w niewielkim tylko stopniu wykorzystywane są w praktyce oskarżyciela publicznego, a zwłaszcza prokuratora, gdyż nie uwzględniają specyfiki sporządzania tego pisma procesowego, wynikającej także z regulacji pozakodeksowych i wieloletniej tradycji. Jedyną pozycją z tego zakresu – prokuratora *A. Ferenca* pt. „*Rewizja strony w postępowaniu karnym*” (ostatnie, III wyd. z 1987 r.) – swego czasu bardzo poszukiwana, dziś jest już przestarzała. W środowisku prokuratorów i aplikantów odczuwany jest wyraźnie brak nowego opracowania tej problematyki, opartego na aktualnym ustawodawstwie i orzecznictwie sądowym. Wniosek ten wynika zarówno z doświadczenia zawodowego autora, w tym związanego z pracą w Departamencie Sądowym Prokuratury Generalnej i reprezentowaniem oskarżenia przed Sądem Najwyższym, jak też z wieloletniej działalności szkoleniowej, w tym zwłaszcza w charakterze wykładowcy Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w Krakowie, a także egzaminatora na egzaminie prokuratorowskim, gdzie wymagane jest sporządzenie apelacji oskarżyciela.

Radca prawny i adwokat, oprócz typowej roli obrońcy, reprezentują również stronę oskarżenia, jako przedstawiciele procesowi oskarżycieli posiłkowych i prywatnych, i to także w postępowaniu odwoławczym.

Praktyka sporządzania apelacji w takiej sytuacji pokazuje jednak, że częstym utrudnieniem – przynajmniej w zakresie dotyczącym formy – jest doświadczenie przygotowywania tego pisma procesowego z przeciwnej oskarżenia pozycji obrońcy oskarżonego. W szczególności apelacja oskarżyciela powinna unikać, tak częstych w apelacjach obrońców, typowych zarzutów podnoszonych z tzw. ostrożności procesowej, motywowanych niepewnością autora co do jej skuteczności w zasadniczym nurcie. Może to być uzasadnione pozycją obrońcy jako przedstawiciela procesowego oskarżonego i taktyką procesową. W apelacji oskarżyciela jednak ujawnienie przez jej autora wątpliwości co do zasadności zarzutu i posiłkowanie się zarzutem mieszanym lub dodatkowym oraz alternatywnymi wnioskami prowadzić będzie z reguły do ich rozstrzygnięcia przez sąd na korzyść oskarżonego.

Adresatami opracowania są nie tylko prokuratorzy, lecz także inni uczestnicy procesu karnego, pełniący funkcję oskarżyciela publicznego, uprawnieni do wnoszenia apelacji (finansowe organy postępowania przygotowawczego, a więc: naczelnik urzędu skarbowego, naczelnik urzędu celno-skarbowego oraz Szef Krajowej Administracji Skarbowej; pozostali oskarżyciele publiczni: Straż Leśna i Państwowa Straż Łowiecka), a ponadto sędziowie oraz adwokaci i radcowie prawni, działający w procesie karnym jako przedstawiciele procesowi oskarżyciela posiłkowego lub prywatnego. Szczególną grupę, do której kierowane jest to opracowanie, stanowią aplikanci, i to nie tylko prokuratorscy i sędziowscy, lecz także pozostałych zawodów prawniczych, z uwagi na objęcie tej problematyki programem aplikacji.

Uwzględniając krąg adresatów, zrezygnowano z systematycznego przedstawienia przebiegu postępowania odwoławczego, wychodząc z założenia, że podmioty fachowe dysponują wystarczającą wiedzą teoretyczną w tym zakresie, pozwalającą na jej pogłębienie od strony praktycznej. Skoncentrowano się na tych aspektach apelacji, które mają decydujący wpływ na jej poprawność formalną oraz skuteczność ocenianą z punktu widzenia oskarżyciela. Przedstawiono zatem wzór apelacji, omawiając poszczególne jej elementy, oparte na konkretnych przykładach dotyczących sposobu zakreszania zakresu zaskarżenia oraz formułowania zarzutów apelacyjnych i wniosków. Wiele miejsca poświęcono zasadom wyszukiwania uchybień w wyroku oraz wyborowi właściwego zarzutu, stanowiącego „serce” apelacji i decydującego o jej powodzeniu. Mając na uwadze potrzeby praktyki, osobny rozdział pracy poświęcono formułowaniu zarzutów i wniosków apelacji, w odniesieniu do wybranych kilkunastu rodzajów rozstrzygnięć sądu. W tym celu omówiono sposób ujęcia zarzutów i wniosków apelacji w tych sprawach, przytaczając liczne

przykłady dotyczące ich formułowania, uwzględniające obowiązujący stan prawny i aktualne orzecznictwo sądowe. Tej części opracowania odpowiada część II pracy, zawierająca pełne wzory (przykłady) apelacji oskarżyciela, dotyczące omówionych wcześniej wybranych rodzajów rozstrzygnięć sądu. Wzory apelacji, wraz z odpowiedziami na nie, opatrzone dodatkowymi objaśnieniami zawierającymi komentarz, który uzupełnia argumentację lub tezy zawarte w uzasadnieniu tych pism procesowych oraz omawia poszczególne ich elementy.

Praca zawiera również przedstawienie znaczenia i konsekwencji bezpośredniego i pośredniego zakazu *reformationis in peius* dla poprawności i skuteczności apelacji oskarżyciela. Omówiono przepisy intertemporalne ustaw nowelizujących w ostatnich latach postępowanie odwoławcze i ich znaczenie dla sporządzenia apelacji oskarżyciela, a także inne kwestie wymagające uwzględnienia przez oskarżyciela – autora apelacji dla zapewnienia prawidłowości tego środka odwoławczego. Na końcu rozdziałów zamieszczono dodatkowo tezy wybranych orzeczeń sądowych.

Opracowanie niniejsze umożliwia także przygotowanie poprawnej apelacji przez tzw. podmioty niefachowe, niedysponujące wiedzą prawniczą, zwłaszcza że ustawa pozwala w takiej sytuacji na znaczne uproszczenia zarówno co do formy, jak i treści tego pisma procesowego.

***

Wszystkie podane w części II – wzory pism – przykładowe dane osób, w tym prokuratorów i pełnomocników, nazwy organizacji, sygnatury akt spraw prokuratur i sądów oraz wymienione w nich miejsca zdarzeń i same zdarzenia są fikcyjne. Nie są zatem uprawnione żadne skojarzenia z realnymi osobami bądź rzeczywiście prowadzonymi postępowaniami karnymi przez wymienione we wzorach jednostki prokuratur i sądy.

Wrocław, wrzesień 2018 r.

Zdzisław Brodzisz